

DOSSIER DE PREMSA

El castell d'Ampostà, declarat Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN), per la seva ubicació estratègica de control de l'entrada de l'Ebre ha estat, al menys des d'època ibèrica, utilitzat com a recinte defensiu i d'hàbitat. D'entre les restes històriques conservades en destaquen les parts baixes de diferents torres i muralles que envoltaven tan la part del fossat com el cantó de l'Ebre. Per aquesta banda el penyal rocós presenta diferents entrants i sortints cap al riu. Les seves parets, de roca aglomerada de forma irregular estan parcialment antropitzades amb murs recolzats generalment sobre retalls fets a la roca; són característics de tot aquest front fluvial els panys amb arcs cecs de diferent envergadura i tipologia.

L'àmbit del projecte que ara vol engagar l'Ajuntament es situa precisament en el tram central d'aquest front fluvial, on l'element més singular el constitueix l'imponent arc apuntat d'un dels llenços que mira al riu.

La detecció de problemes estructurals i de deteriorament d'aquest element important patrimonial, que podien arribar a amenaçar la seva estabilitat i conseqüent pèrdua irreparable, han motivat la iniciativa de restauració i posada en valor d'aquesta part emblemàtica de la façana fluvial d'Ampostà per part de l'Ajuntament.

Imatge 1 .- Vista general del tram del front fluvial sobre el que s'actua.

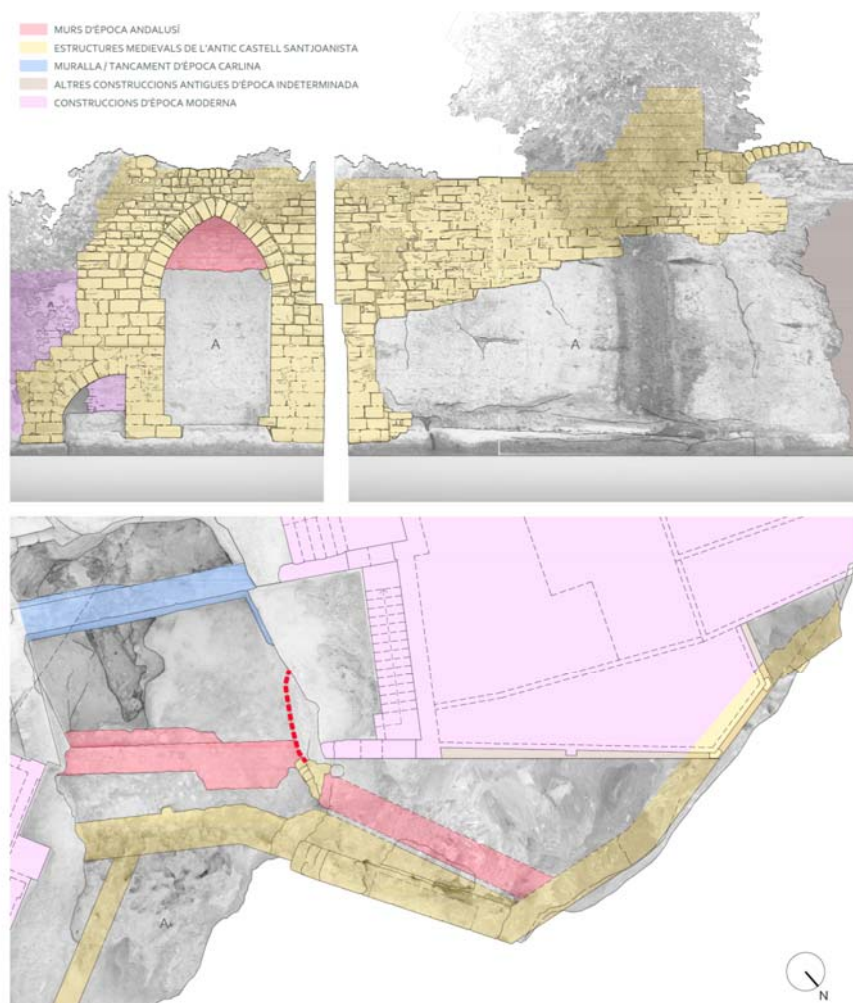
TRAM FAÇANA FLUVIAL ON S'ACTUA

En aquesta zona el penyal presenta un revestiment de mur de carreus de pedra ben treballa que correspondria a restes del castell d'època santjoanista. Aquest s'adossa externament a al mur o muralla d'època andalusí, visible parcialment només en punts molt concrets, com al fons de l'arc gòtic abans esmentat.

Aquest element medieval singular s'assenta sobre un retall antròpic de la roca, casi a nivell d'aigua; té una llum d'uns tres metres i una alçada que supera els sis metres. L'arc té una profunditat d'un metre i mig a la clau, reduint-se aquesta última fins als 50 cm en la base per tal d'adaptar-se al perfil atalussat de la roca que recobreix. Els seus brancals laterals estan conformats per una interrupció del propi llenç del mur. Aquest presenta a mitja alçada una petita volada en forma de permòdol corregut, de secció lleugerament diferenciada a cada banda.

A l'esquerra d'aquest arc, vist des del riu, hi ha gairebé a ran d'aigua un altre arc més petit, coix d'un cantó (semi-arc), que tot i estar ara cegat probablement corresponia a la sortida d'un canal o desguàs antic. Corrent d'aigua a munt, el mur presenta una lleu inflexió, a partir de la qual la base d'assentament s'eleva, deixant ben visible la base de roca aglomerada. Més enllà les parets del penyal presenten altres murs, amb restes alguna volta o arc, que malauradament, degut a l'espessa vegetació i dificultat d'accés directe, no podem descriure amb precisió.

Entre els panys de murs descrits i la part posterior de les cases annexes, antigament vinculades al molí Cercòs, es conforma una petita plataforma a la que ara només es pot accedir amb força dificultat.

Imatge 2 .- Anàlisi de l'evolució històrica i constructiva de les estructures de l'àmbit d'actuació .

VALORACIÓ DE L'ESTAT ACTUAL. PROBLEMÀTICA

Des del punt de vista patrimonial el més preocupant és l'estat de precarietat estructural i de conservació de l'emblemàtic arc. Aquesta s'evidencia d'una gran esquerda o separació entre el mur de carreus visible i el d'època andalusí o roca del penyal de darrera. Si bé hi ha indicis clars de que de que aquests elements havien estat totalment adossats, en l'actualitat la seva separació, creixent de baix a dalt, va d'entre 6-8 cm fins a un màxim de 17 cm. Aquesta esquerda va associada a un lleuger desplom del mur cap al riu d'un 20 cm en tota la seva alçada. En el mur del pany annex, situat riu amunt, aquests moviments es manifesten en forma de diverses esquerdes de recorregut aproximadament vertical. Un última conseqüència de tot plegat l'aparició d'un forat al terra de la plataforma superior, per on s'escola l'aigua de pluja; això ha afavorit la degradació de dovelles de l'arc i la caiguda d'algunes d'elles que es recolzaven, abans del moviment del mur, en el parament interior.

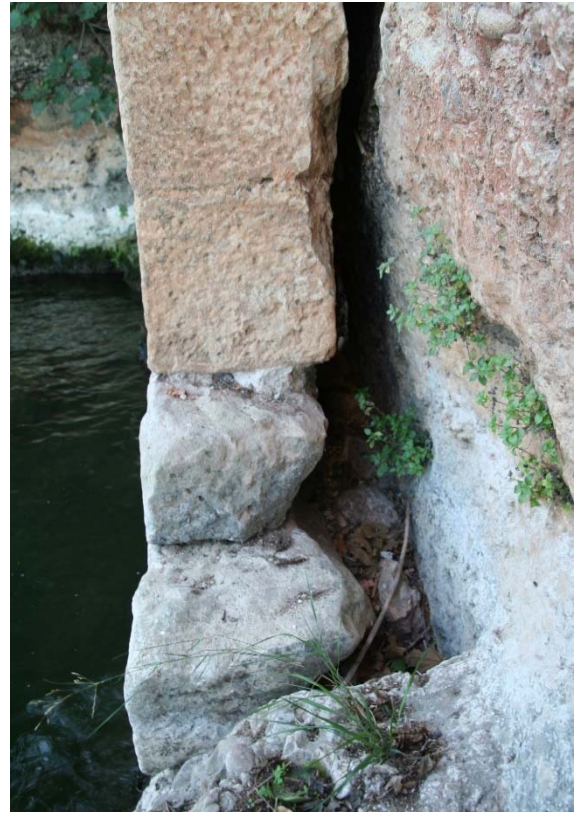
Malgrat l'alarma inicial, de l'anàlisi estructural realitzat, es dedueix que actualment no hi ha cap causa intrínseca que justifiqui aquesta patologia, ja que la rigidesa dels elements de darrera del mur, junt amb l'existència de la pròpia esquerda garanteixen la inexistència de possibles empentes a l'intradós del mur. Una explicació versemblant seria que el desplaçament del mur tingués el seu origen en empentes produïdes, temps enrere, per les arrels d'algun arbre que s'hagués desenvolupat en la plataforma sobre l'arc i que ara ja no hi és. En aquesta línia seria significatiu el fet de que les esquerdes esmentades ja apareixen en fotografies històriques dels anys 50 del segle passat.

Si ens fixem en l'aspecte general de la zona d'actuació cal esmentar l'impacte negatiu que té per a la percepció dels elements patrimonials l'existència d'una vegetació descontrolada i la presència de brutícia i abundants deixalles, degut entre altres, a la dificultat d'accés.

Contribueixen també a aquesta mala imatge de la zona l'existència d'algun desguàs d'aigües fecals, de les cases adjacents, que vessa directament al riu després de regalimar per sobre dels murs de l'antic castell i la roca base

Imatge 3.-Vista del model 3D utilitzar per a realitzar l'aixecament i anàlisi de l'àmbit del projecte

Imatges 4 i 5 .- Vista d'esquerda i desplom que afecta l'arc, i detall del seu precari assentament sobre la roca

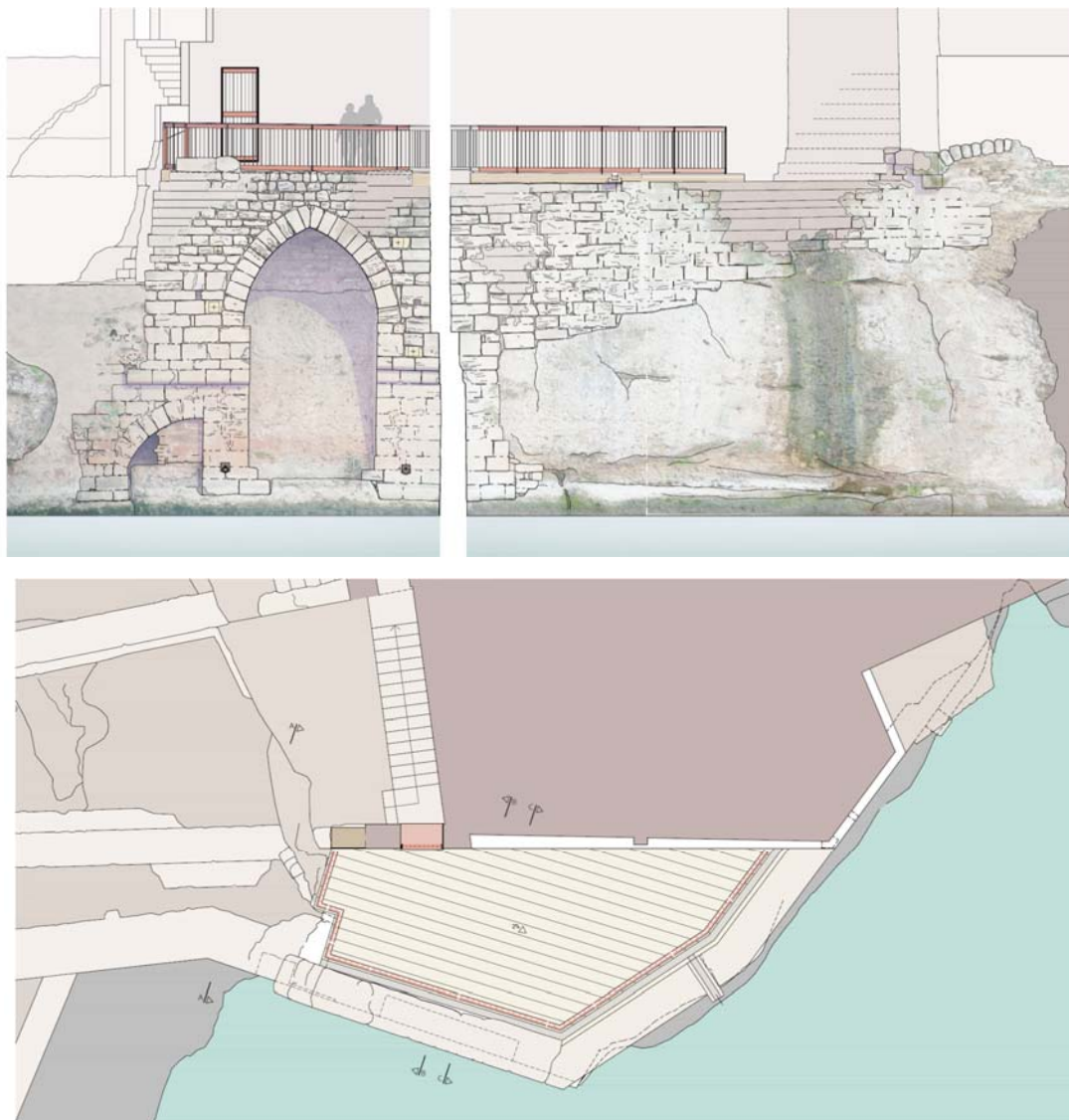

Imatge 6.-Vista de la part inferior de l'arc, on es pot observar la caiguda i desaparició d'algunes dovelles.

PROPOSTA RESTAURACIÓ I POSADA EN VALOR

La principal prioritat de l'actuació es **garantir la conservació de les construccions històriques** incloses dintre de l'àmbit; és per això que es planteja una estabilització estructural consistent en diferents ancoratges metàl·lics ocults del mur al penyal de roca posterior i la creació d'una llosa superior, de formigó armat, que lliga el conjunt i compensa els efectes del seu desplom cap al riu. Posteriorment es procedirà a la reconstrucció de les dovelles de l'arc perdudes per retornar-li la seva solidesa original.

La **posada en valor de la zona** inclourà la neteja i eradicació de la vegetació que pot afectar negativament a la conservació del bé cultural, i la consolidació del seu històrics paraments de pedra. Aquesta operació, per tal de preservar els valors i no alterar la imatge d'aquesta part del monument es realitzarà amb la participació de restauradors especialistes en aquest tipus de treball. També està previst la pavimentació amb pedra de la plataforma superior i la instal·lació d'una barana de protecció per a que, en una futura adequació de l'esplanada del castell, aquest indret pugui ser accessible al públic. De moment es crearà un nou accés restringit per a facilitar la seva neteja i manteniment.

Imatge 7.-Alçat i planta de la proposta de restauració i adequació plantejada pel projecte.

Un dels principals problemes que planteja aquesta actuació és la dificultat d'accés a les estructures i espais a intervenir. És per aquesta raó que en aquest projecte s'ha estudiat de manera especial i detallada els mitjans auxiliar necessaris per a l'execució dels treballs. Entre aquests per exemple està previst la instal·lació d'una bastida invertida, penjada sobre el riu, o la participació d'operaris especialistes en treballs verticals, utilitzant tècniques pròpies d'escalada.

FITXA TÉCNICA DE L'OBRA:

Objecte de l'obra:

Consolidació estructural d'arc gòtic i restes annexes de tram de la façana fluvial del castell d'Ampostà, i adequació per a la seva posada en valor com a element patrimonial d'elevada significació.

Descripció telegràfica de l'actuació:

- Neteja de vegetació dintre de l'àmbit de façana fluvial delimitat.
- Eradicació de figueres i heures que afectin la conservació del bé patrimonial.
- Neteja i excavació arqueològica de plataforma sobre arc gòtic.
- Construcció de llosa de formigó sobre plataforma per estintolament de mur de l'arc.
- Muntatge de bastida penjada sobre el riu per accés a l'arc gòtic i paraments annexes.
- Execució d'ancoratges de murs de carreus a roca del penyal .
- Reconstrucció i consolidació estructural d'arc gòtic.
- Neteja i restauració de parament de carreus de tram de façana fluvial afectat.
- Pavimentació amb peces de pedra natural la plataforma sobre arc.
- Creació de nova obertura per accés de manteniment a la plataforma amb reixa practicable.
- Instal·lació de barana metàl·lica de protecció desnivell perimetral plataforma.
- Adequació i desviament de desguàs d'aigües fecals de l'habitatge adjacent.
- Neteja i eliminació de deposicions d'aigües fecals sobre parament de carreus i roca

Pressupost de l'obra: 105.746,26 €

Durada prevista dels treballs: 4 mesos

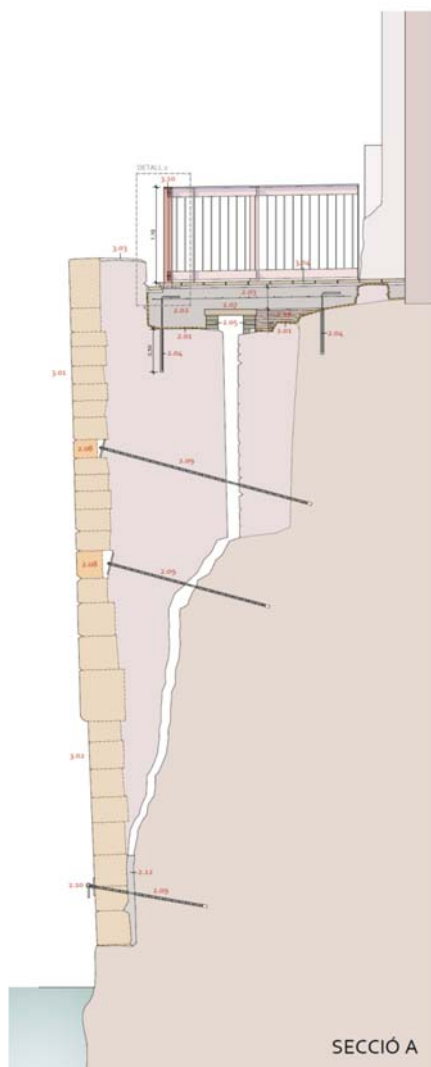
Promotor de l'obra: Ajuntament d'Ampostà

Subvenció de l'actuació:

Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya

Arquitectes autors del projecte:

Carlos Brull, Ferran Gris i Andreu Alfonso.

Imatge 8.- Detall constructiu del sistema d'estabilització estructural projectat per al pany de l'arc gòtic.